

УДК 910.4 : 796.5

ОРГАНІЗАЦІЯ ПОХОДІВ СПОРТИВНОГО САМОДІЯЛЬНОГО ТУРИЗМУ У 1960-1990 рр. (З ДОСВІДУ КЕРІВНИКА ТУРИСТСЬКИХ ГРУП)

Тетяна Божук

Національний університет «Львівська політехніка»
Україна, 79057, м. Львів, вул. Ген. Чупринки, 130
e-mail: tbozhuk@gmail.com

З історії туризму написано численні наукові статті та навчальні посібники, авторами яких є А.В. Кузишин [3], Л.М. Устименко й І.Ю. Афанасьєв [6], В.К. Федорченко і Т.А. Дьорова [7] й ін. Однак питання, пов'язані з організацією активного туризму у вищезазначеній літературі висвітлені недостатньо, хоча залишаються актуальними повсякчас. Не втрачають своєї популярності книжечки з організації та проведення туристських походів [2; 5], корисними є рекомендації, запропоновані івано-франківськими колегами [4]. Та попри це, сучасну молодь цікавить можливість доторкнутися до живої історії: поспілкуватися з учасниками туристських походів того часу та дізнатися про їх організацію та проведення, ознайомитися із відповідною документацією (звітами, фотографіями тощо). Саме такою платформою для реалізації цих потреб виступає молодіжна туристська організація «Friend's Travel» (Львів), на базі якої автором цієї статті започатковано цикл зустрічей «Реалії туризму» із відомими та легендарними туристами свого часу. Серед запрошених гостей був учасник, а пізніше і керівник однієї із львівських туристських груп, що здійснювали походи впродовж 30 років В.Г. Федоренко. Спілкування з активістами самодіяльного туризму й ознайомлення із документальними, картографічними та фотографічними матеріалами (люб'язно наданими для опрацювання), дозволило уявно відтворити систему тогочасної організації та проведення туристських походів, що послужило ідеєю підготовки статті, а звіти, яким вже понад 35 років, покладено в основу висвітлення основного задуму.

Активний туризм користувався популярністю серед мандрівників протягом багатьох

років і не втрачає своєї актуальності і зараз. З розвитком цивілізації вдосконалюється туристичне спорядження, зростає точність картографічного забезпечення, використовуються сучасні системи навігації тощо. Однак цікаво було дізнатися як виглядала система підготовки та проведення туристських пішохідних походів у минулому столітті, що й послужило метою проведеного дослідження.

У післявоєнний період, а точніше з другої половини 1950-х рр. на території колишнього Радянського Союзу у зв'язку із підвищенням чисельності туристів, збільшувалася кількість турбаз, їхніх філій і притулків; відроджувалося також і готельне господарство, спостерігалося відновлення туристсько-екскурсійної справи [1]. Цьому сприяла і політика держави, яка проявлялася в організації нової, розгалуженої мережі туристських організацій та установ. Громадяни країни прагнули добре працювати та добре відпочивати, оскільки туризм був не лише формою активного відпочинку й оздоровлення населення, але й засобом виховання. Доцільно зазначити, що туризм і подорожі були доступні у той час для всіх соціальних верств населення.

Цей період туристичної діяльності історично пов'язаний із четвертим «етапом розвитку туризму» (після Другої світової війни), який має назву етап масового туризму та глобалізації туристичної діяльності (бізнес). Така ситуація зумовлена турботою профспілок про відпочинок працівників, збільшенням кількості вільного часу, встановленням оплачуваних відпусток для працюючих на рівні держави, активністю розвитку туристичної індустрії, створенням і функціонуванням основних міжнародних туристичних організацій, розширенням кола цілей манд-

рівництва, будівництва спеціальних об'єктів для відпочинку, лікування тощо. Варто відзначити, що у цей період у Радянському Союзі туризм носить соціальний характер і не має комерційної спрямованості.

Відповідно до діючої єдиної спортивної класифікації того часу, подорожі, у залежності від способу пересування й умов їх здійснення, поділялися на декілька видів. Найбільш масовими з них були піші (пішохідні), гірські, водні, лижні, спелеологічні та велосипедні.

Залежно від характеру організації, подорожі поділялися на планові та самодіяльні. Планові здійснювалися за попередньо розробленим і підготовленим Центральною Радою з туризму й екскурсій маршрутом, з наданням можливих послуг та обслуговуванням на туристичних базах. Для самодіяльного туризму властиве самообслуговування, при якому група сама має можливість визначити маршрут подорожі, графік руху, комплектувати необхідне спорядження, планувати харчування тощо. Правильно організована та здійснена подорож гарантує добрий відпочинок, фізичний розвиток і спортивне вдосконалення, пізнання нового та зустріч з природними об'єктами, виховує колективізм та ін. У правилах організації самодіяльних туристських мандрівок, затверджених Центральною радою з туризму Всесоюзної центральної ради профспілок (ВЦРПС), вказувалося, що самодіяльні подорожі проводяться колективами фізкультури, спортивними та туристськими клубами, радами з туризму, школами чи іншими організаціями. Туристські групи, що готувалися до походу, повинні були подати заявку до маршрутно-класифікаційної комісії (МКК) та зареєструватися у контрольно-рятивній службі (КРС), після чого організація, що проводила мандрівку, видавала групі дозвіл на здійснення туристської подорожі.

Самодіяльні туристські мандрівки відповідно до зростання складності, поділялися на подорожі вихідного дня та багатоденні подорожі I, II, III, IV, V категорії складності. Визначенням категорії складності багатоденних маршрутів займалася МКК відповідно до існуючих показників, що характеризували тривалість маршруту (в днях), кількість ночівель у польових умовах, протяжність (у

кілометрах), кількість перевалів (для гірського), природних перешкод та ін. Для полегшення визначення категорії маршрутів існував перелік найбільш популярних категорійних еталонних туристських маршрутів, у межах яких дозволялося змінювати маршрут. Для цього необхідно було представити маршрут і його захистити, отримати дозвіл, заповнити маршрутний лист або маршрутну книжку. Після завершення походу група писала звіт, приносили записки з вершини, МКК розглядала звіт і зараховувала маршрут відповідної категорії складності всім учасникам і керівникові.

Самодіяльний туризм користувався популярністю, організовувалися секції та клуби на підприємствах чи у навчальних закладах. Такий вид відпочинку входив до поняття «спортивного самодіяльного туризму», що надавало право учасникам здобувати певні розряди чи звання (кандидата, майстра спорту). Варто відзначити, це було особливе явище та властиве лише для колишнього Радянського Союзу, бо у жодній іншій країні аналогії спортивному самодіяльному туризму не існувало.

Слід зазначити, що паралельно існував плановий туризм (за путівками ВЦРПС). Обласна рада не була зацікавлена у самодіяльному туризмі, оскільки він не давав прибутку.

Туризм на Львівщині почав активно розвиватися фактично з 60-х рр. XX ст. У цей період з'явилася велика кількість туристських секцій, найбільш активними з яких були львівські туристичні секції університету, політехнічного інституту, заводу «Полярон», туристська секція «Бригантіна» заводу «Електрон», а також секції та клуби, що існували у Червонограді, Стрию, Дрогобичі, Нестерові (сучасній Жовкві), Самборі, Дублянах та ін.

З усіх масових видів туризму найпопулярнішим став пішохідний, який активно розвивався у Львові. Походи, в основному, здійснювалися у Карпатах і на Кавказі. Туризм був не лише видом спорту, але й чудовою формою відпочинку.

У міському спортивному клубі «Карпати», відповідно до щорічного календарного плану, займалися різні секції: альпіністи, пішохідники, «горники» (так називали тих, хто

ходив у гори за межі Карпат), спелеологи, водники, вело-туристи.

Кожного року до програми спартакіади СК «Карпати» вводилися (як обов'язкові) змагання з туризму й орієнтування. Велика увага приділялася техніці безпеки. На змаганнях не було нещасних випадків, завдяки висококваліфікованій підготовці та досвіду учасників, роботі КРС.

Львівська туристська секція пішохідного туризму «Бригантина» існувала з 1962 р. у складі спортивного клубу заводу «Електрон». Учасником і керівником численних піших і гірських походів впродовж 1960-1990-х рр. були А. Таратуніна, В. Іванов, Л. Гладілович, О. Панасенко і В. Федоренко.

На основі фондкових матеріалів, а точніше звітів про реалізовані туристські походи певної категорії складності укладено табл. 1, яка дає уявлення про туристичну активність

учасників туристської секції.

Не можна не згадати таку відому особистість самодіяльного туризму того часу як Бардило Тадей Ілліч, який здійснив перший похід у Саяни (Тафаларія, альптабір «Аль-туч»), і це був перший виїзд львівських туристів, які здолали 320-350 км за 25 днів з підкоренням вершини пік Топографів.

Серед учасників численних походів варто згадати такі імена: Юрій Когуй, Юрій Гайда, Володимир Вагін, Олександр Селезньов, Ігор Дедишин, Юрій Погореляк, Леонід Солюгуб, Ігор Дяків, Ара Гахова, Анатолій Хорошилов, Ярослав Базилевич, Едуард Зайцев, Галина Попова, Марта Лаврик, Зенон Філіпов, Яків Гольдберг, Віктор Динін, Володимир Драгініч, Володимир Принда, Володимир Рижий, Богдан Генега, Сергій Копанський та ін.

Таблиця 1

Перелік здійснених туристських походів групами секції «Бригантина» ВО «Електрон» за участю В.Г. Федоренко

Рік	Територія походу	Вид походу	Категорія складності	Керівник
1967	Кавказ (Домбай, Теберда)	піший, плановий	некатегорійний	(по путівці)
1968	Алтай (Терехтінський хребет, Кучерла, Катунь)	семінар	-	Гладілович Л.
1969	Приполярний Урал, Печора, г. Тельпозіз	піший	3	Іванов В.
1971	Саяни (Східні) Алігджер, Абакан, Тафаларія	піший	4	Магура І.
1972	Путорани, Таймир	лижний	5	Толстой Л.
1973	Фанські гори, Іскандер, Маргузори	піший (вперше)	3	Федоренко В.
1974	Камчатка, Долина гейзерів, Командори	піший	2	плановий
1976	Алтай, Чебіт, Карагем, г. Белуха, Тюнгур	піший	4	Федоренко В.
1977	Матча (Памір)	гірський	3	Іванов В.
1978	Алтай Чебіт, Шавло, Мен-Су, Чуйські білкі, г. Белуха,	гірський	5	Федоров В. (керівник семінару) Федоренко В.
1979	Саяни, Шаншальський хребет	піший	4	Федоренко В.
1980	Тянь-Шань (Терскей Ала-тау)	гірський	3	Федоренко В.
1981	Алтай (Чебіт, пер. Тамма, Берель (витоки), пер. Девяти, п-л Зелінського)	піший	5	Федоренко В.
1982	Памір (л. Гандо, л. Гармо, р. Пяндж)	гірський	4	Федоренко В.
1984	Високий Алай (Памір)	гірський	5	Гольдберг Я.
1985	Карелія	лижний	2	плановий
1985	Заалайський хр.	гірський	4	Кагуй Ю.
1986	Матча (л. Довгулевича)	гірський	5	Шахбазян Г.
1987	Північний Тянь-Шань (Талгар, Іссик-куль)	гірський	4	Молодіжна група Федоренко В.
1988	Фани (Памір)	гірський семінар	3	Федоренко В.
1989	Алтай	гірський	4	Федоренко В.
1990	Фани (перевал Іматза)	гірський (зірваний, рятувальні роботи)	3	Федоренко В.
1991	Фани (Памір)	екскурсія (з групою югославів)	некатегорійний	Бардило О., Федоренко В.

1992	Матча (Л. Довгулевича)	гірський	5	Шумський В.
1993-1995	Неман (Білорусія)	водний (байдарки)	1	Геригей В.

Популярним було традиційне зимове сходження на г. Говерла – так звана «Говерляна» (травень) з елементами II категорії складності туристичного маршруту.

Підприємства чи організації, у межах яких діяли туристські секції, вимагали план виконання спортивних розрядів. Звання туриста СРСР можна було отримати, здійснивши 6 походів вихідного дня (2-3 дні з однією ночівлею, тривалістю не менше 25 км за 2 дні) та будучи керівником в одному з них. Після цього допускали до участі у поході I категорії складності (150 км).

Підготовка кандидата у «майстри спорту» тривала від участі у поході вихідного дня до керівництва походом IV категорії складності, що у часовому вимірі вимагало 5 років участі та 3 роки керівництва, при тому, що на рік дозволялося здійснення не більше двох походів. Безумовно, що це був довгоочікуваний результат, так як, наприклад, спортсмени в інших видах спорту могли всього лише за 1 рік виконати кілька вищих розрядів.

Починали свої мандрівки учасники туристської групи з Карпат, які були для них щотижневою «тренувальною базою». На виході рюкзак, як правило, важив 40-45 кг, включаючи намет вагою біля 6,5 кг, ватяні спальники. Систематично проводилися тренування зі скелелазіння на території Чортових (Чатових) скель, що поблизу Львова.

У 1973 р., у Фанських горах організується семінар для львівських пішохідних і гірських туристів. Для туристської секції «Бригантина» (очолюваної В. Федоренко), це був прекрасний шанс взяти участь у гірському поході. Група активно готувалася та кожні вихідні проводилися тренування у Карпатах. Найбільш популярними були виходи зі Славська (Високий Верх, Чорна Ріпа, Синевир, Попадя), Сколе (Лопата, Зелемін, Парашка), Осмолоди (Сивуля, Бистриця).

Похід у Фанські гори був успішним і став початком багатьох гірських походів III, IV і V категорії складності, оскільки побували члени секції «Бригантина» на Уралі, Тянь-Шані, Памірі, Камчатці, Кольському півострові, Кавказі, Саянах, Алтаї, Забайкаллі, глухих тайгових районах Хамар-Дабару, далекої

Півночі й ін.

Перед проведенням туристських походів проводилися семінарські заняття для учасників, на яких викладали матеріал відповідно до затвердженої програми досвідчені інструктори. Інструкторами ставали керівники й учасники певних категорійних походів, і дуже почесно було отримати категорію інструктор-методист.

Пропонуємо до розгляду аналіз одного із звітів про здійснений туристський похід V категорії складності «Стежками сивого Алтаю» (1981 р.) групи під керівництвом В.Г. Федоренко.

Звіт про здійснений похід, крім маршрутної книжки, складався з 10 основних розділів: довідкові відомості про мандрівку (нитка маршруту і список групи); інформація про район подорожі (загальногеографічна і туристська характеристика); організація подорожі (передпохідна підготовка, розробка маршруту, план подорожі); технічна характеристика маршруту (графік руху, технічний опис, контрольні записки, техніка безпеки на особливо важких ділянках маршруту); результати подорожі; матеріальне забезпечення групи (продукти харчування, особисте і групове спорядження, медична і ремонтна аптечка, вагова характеристика, опис витрат); розклад роботи транспорту, зв'язку; література; фотоілюстрації і картосхеми [8].

Серед довідкових матеріалів наведено [8]:

1) нитку маршруту (м. Бійськ, пос. Курай, р. Актру, перевал Контейнер (1Б), льодовик Великий Актру, пер. Маашей-Тамма (2Б), льод. Карагем, р. Карагем, р. Юлдоайри, р. Атбажі, пер. Переметний (2А), льод. Талдурінський, пер. Дев'яти (2Б), льод. Софійський, пер. Гребешок (2А), льод. Талдурінський, пер. Талдурінський (1Б), р. Ошкайри, р. Караайри, переправа через р. Караайри, р. Карагем, переправа через р. Карагем, р. Комрю, пер. Туманний (2А), р. Лівий Юнгур, пер. Москвич (1Б), пер. Орбіга (1Б), оз. Шавлінське, р. Шавло, р. Шебага, пер. Ештик-Коль (нк), пос. Чібіт);

2) вказано тривалість походу (21 день);

3) протяжність маршруту (322 км);

4) подано інформацію про те, ким і коли

були розглянуті заявочні матеріали для здійснення відповідного туристського походу із

зазначенням відповідного шифру;

5) список групи (табл. 2).

Таблиця 2

Список групи учасників походу [8]

№ п/п	Прізвище, ім'я, по-батькові	Обов'язки в групі	Туристський досвід	
			похідний	перевальний
1	Федоренко Володимир Григорович	керівник	5У* 4К**	2Б-у 2А-к
2	Николук Роман Петрович	Заступник керівника	4У	2А-у
3	Фролова Ганна Миколаївна	завгосп	4У	2А-у
4	Дунчевський Анатолій Анатолійович	Відповідальний за спорядження	4У	2А-у
5	Пенський Аркадій Аркадійович	медбрат	4У	2А-у
6	Сгоров Анатолій Георгійович	фотограф	4У	2А-у
7	Шкарлінський Олег Феліксівич	літописець	4У	2А-у
8	Шахбазян Геннадій Камсарович	Відповідальний за бі-вуак	3У	2А-у
9	Посвятовський Володимир Афанасійович	ремонтник	3У	2А-у

Примітка: У* – учасник, К* – керівник (маршруту певної категорії складності).

Район для здійснення подорожі був обраний не випадково.

Алтай – найбільш високогірна країна на півдні Сибіру, де низькогір'я змінюються середньогір'ям, а потім і високогір'ям. Гірський Алтай з найвищою вершиною г. Белуха (4506 м) відзначався мальовничістю та користувався популярністю серед туристів. За офіційною статистикою (станом на 1980 р.) цей край відвідували щорічно біля 10 тис. осіб, не враховуючи туристів на самодіяльних маршрутах. Стежками Гірського Алтаю можна здійснювати найрізноманітніші самодіяльні туристські мандрівки всіх категорій складності.

Передпохідна підготовка передбачала комплектування групи та формування колективу, здатного вирішувати всі технічні і тактичні завдання, що виникають у складних похідних умовах. Група була створена у 1978 р. та здійснила 6 різних походів: Карпатами (у міжсезоння), походи по Кавказу, Саянам, Тянь-Шаню, де здобували досвід подолання різних перешкод, завалів, водних перешкод, крутих осипних і льодово-фірнових схилів, шліфувалася техніка руху в зв'язках, з кішками; відпрацьовувалися прийоми страховок і самостраховок при пересуванні скельними ділянками, льодовими й осипними схилами при подоланні тріщин, техніка рятувальних робіт. У складних умовах перевірялися взаєморозуміння, психологічна сумісність, морально-вольові якості, фізична та технічна підготовка, витривалість

кожного учасника.

Приділялася увага також матеріальному забезпеченню групи. Було продумано такий варіант спорядження та набір продуктів, щоб при мінімальній вазі наплічника член групи щоденно міг отримувати необхідну кількість калорій для відновлення фізичних сил (легкий рюкзак набував особливого значення, оскільки у перші дні походу необхідно було подолати складний перевал 2Б категорії складності на повній викладці). До списку продуктів було включено: сухе м'ясо, сухе молоко, супи-концентрати, мед, урюк, родзинки, чорнослив, халва, галети, шоколад, які відзначалися високою калорійністю при відносно невеликій вазі. Правильний підбір спорядження у поєднанні з ретельно продуманим графіком руху дали змогу вирішити складні задачі на початку походу в умовах відсутності завчасного закладення деяких запасів на маршруті (так звані «заброски»).

При розробці маршруту основними критеріями служили: відповідність його 5-ій категорії складності; охоплення цікавих районів з великим зледенінням і глухими тайговими ділянками; зручність під'їзду на початку та у кінці маршруту. У результаті опрацювання доступних на той час туристських звітів у клубах туристів м. Риги, Вільнюса, Москви, Ленінграда та порад львів'ян (Дяків І.П., Зайцев Е.М., Іванов В.П.), які раніше побували на Алтаї, до маршруту були включені такі основні райони: Курайський степ з його археологічними пам'ятками та мальов-

ничими озерами; льодовики Софійський і Талдурінський – великі центри зледеніння; ріка Карагем з непрохідними заростями алтайської тайги з грибами й ягодами; озеро Шавло з льодово-сніговою кроною Північно-Чуйських білків. Таким чином, за основу маршруту було взято еталонний маршрут № 88 «Переліку класифікаційних туристських маршрутів» з внесенням змін на двох ділянках, що були тотожні за труднощами та загальною протяжністю ділянкам еталонного маршруту.

До нитки маршруту було включено три перевали 2Б. При розгляді заявочних матеріалів МКК дозволила проходження двох перевалів (на вибір, виходячи із конкретної ситуації). Було передбачено запасні варіанти обходу перевалів Дев'яти (2Б) та Зелінського (2Б) у разі несприятливої погоди.

При розробці маршруту всі ночівлі планувалися поблизу технічно складних і ключових ділянок, що дозволяло подолати їх зранку при меншій затраті фізичних сил і більшій безпеці.

Було розроблено детальний план подорожі та складено графік руху із зазначенням порядкового дня подорожі, дати, номера ділянки шляху, протяжності, чистого ходового часу, характеристики шляху, метеорологічних умов. Фрагмент графіку руху наведено на рис. 1.

У звіті наведено детальний технічний опис маршруту (своєрідний щоденник подорожі) із схематичними зарисовками відповідних ділянок і фотоілюстраціями; контрольні записки, зняті з перевалів; поради з дотримання техніки безпеки на особливо важких ділянках маршруту; результати подорожі; подано перелік матеріального забезпечення групи (продуктів харчування, особистого і групового спорядження, ремонтного набору, медичної аптечки), вказано вагу та суму витрат на кожного учасника (рис. 2), розклад роботи місцевого транспорту, список використаної літератури та матеріалів.

Хороший фізичний стан групи у кінці походу, який було завершено на два дні раніше зазначеного графіку, показав, що маршрут було сплановано та реалізовано правильно.

У наступному, 1982 році, учасники туристського клубу успішно підкорили гори Па-

міру.

Після завершення сезону відпусток і походів міським туристським клубом «Карпати» організувалися зльоти, підготовка до яких була тривалою та ретельною. Як правило, зліт відбувався у жовтні та включав змагання за видами туризму: техніка пішого, гірського, вело- і водного туризму. До завдань, які потрібно було виконати, належали: елементи орієнтування, подолання схилів (траверс, перила) болота (проходження по купинам); техніка скелелазіння (крюки, перила, спуск дюльфером, спуск постраждалого дюльфером, спуск люльки для постраждалого й інше); конкурс пісні (що звучала у походах), конкурс фото з походу, конкурс звіту, конкурс обіду, бівуаку (оцінювалось правильність розташування з урахуванням сторін горизонту, рози вітрів, порядок у наметі).

Участь у зльоті для учасників завжди була очікуваною та бажаною подією. Окрім змагань зліт був майданчиком для спілкування, обміну досвідом, враженнями, ознайомлення з новинками у туристському спорядженні. Тут складались плани на майбутні походи, підбирались кандидатури учасників для майбутніх мандрівок. Зліт давав можливість оцінити рівень досягнень туристських груп, секцій і клубів.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Ісаєнко В.М. Розвиток туризму в Україні та його класифікації / В.М. Ісаєнко, К.Д. Ніколаєв, Г.О. Білявський, К.О. Бабікова, І.Г. Смирнов. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2011. – 100 с.
2. Карманный справочник туриста. – М.: Профиздат, 1970. – 256 с.
3. Кузишин А.В. Історія туризму: навч. посібн. / Андрій Кузишин – Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2009. – 239 с.
4. Методичні рекомендації з надання послуг туристичного супроводу з активних видів туризму (під заг. ред. Г. Мельника). – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2013. – 56 с.
5. Попчиковский В.Ю. Организация и проведение туристских походов / В.Ю. Попчиковский. – М.: Профиздат, 1987. – 224 с.
6. Устименко Л.М. Історія туризму: навч. посібн. / Л.М. Устименко, І.Ю. Афанасьєв. – К.: Альтерпрес, 2005. – 320 с.
7. Федорченко В.К. Історія туризму в Україні: навч. посібн. / В.К. Федорченко, Т.А. Дьорова. – К.: Вища школа, 2002. – 195 с.
8. Фондові матеріали керівника групи Федоренко В.Г. (Отчет «О пешем туристском пугешествии 5-ой категории сожности по Центральному Алтаю (Северо-Чуйские и Южно-Чуйские белки) совершенном с 28 июля по 18 августа 1981 г.).

Божук Тетяна Організація походів спортивного самодіяльного туризму у 1960-1990 рр. (з досвіду керівника туристських груп)

У статті подано особливості організації та проведення багатоденних самодіяльних подорожей протягом другої половини ХХ ст. Розглянуто на прикладі однієї із львівських туристських груп систему підготовки та здійснення туристських походів. Висвітлено порядок оформлення залікових документів про здійснення пішихідних походів певної категорії складності, використовуючи досвід керівника групи Федоренко В.Г.

Ключові слова: спортивний туризм, туристська група, самодіяльний туризм, категорія складності, пішихідний туризм

Божук Татьяна Организация походов спортивного самодельного туризма в 1960-1990 гг. (из опыта руководителя туристских групп)

В статье представлены особенности организации и проведения многодневных самодельных путешествий в течение второй половины ХХ в. Рассмотрены система подготовки и осуществления туристских походов на примере одной из львовских туристских групп. Отображены порядок оформления зачетных документов об осуществлении пешиходных походов определенной категории сложности, используя опыт руководителя группы Федоренко В.Г.

Ключевые слова: спортивный туризм, туристская группа, самодельный туризм, категория сложности, пешиходный туризм

Bozhuk Tetiana Amateur sports organization trekking tourism in 1960-1990 (based on experience of the tourist group leader)

The article features the organization and carrying out multi-amateur travel during the second half of the twentieth century. We consider the example of one of the Lviv tourist groups training system and implementation of tourist trips. shows the order of registration testing documents for differend category complexity of hiking using the experience of team leader V. Fedorenko

Keywords: sports tourism, tourist group, amateur tourism, complexity, hiking

в) График движения

Дни пути:	Дата:	Участка пути:	Наименование участка пути:	Протяж-ность в км:	Чистое время в мин.:	Характеристика пути:	Метеоусловия:	Примечания:
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	28.07	1	пос.Курай- мост через р.Чуя	8,0	100	грунтовая дорога, через Курайскую степь, незначительные подъемы при подходе к р.Актру уклон подъема 20°	солнечно	
		2	мост - р.Актру	16	230			
		Итого за день		24	330			
2	29.07	1	р.Актру - граница леса в ущелье пер.Контейнер	8	130	20 мин. хорошая дорога, безтропье, звериная тропа по гребню, подъем средний уклон до 20°	переменная облачность	
		2	гран.леса - моренное озеро	12	170			
		Итого за день		20	300			
3	30.07	1	Моренное озеро - ледник под перевалом Койтейнер	4	70	осыпь, уклон от 15 до 25° моренные валы	солнечно	
		2	Ледник - перевальный взлет	3,5	65			
		3	Перевальный взлет - перевал	0,5	90			
		4	Спуск с перевала до выположения	0,5	45			
		5	Спуск от подножья перевала до озера у ледника В.Актру	8,5	50			
Итого за день		17	320					

Рис. 1. Фрагмент наведеного графіка руху туристської групи [8].

<u>г) Ремнабор</u>	
Клей, нити, изолянта, лента киперная (моток), проволока раз- ная (1,5 м.), нитки разные (котушка), иголки, гвозди, шурупы (разные), брезент (20х30 см), плоскогубцы, воск, напильник, нож, кока, набор иголок, клей БФ-2. Общий вес ремнабора 1,5 кг	
<u>д) Медпачка</u>	
Крем (2 пачки), зубные капли (1 фл.), йод (1 фл.), сантомициновал лицилин (1 фл.), аспирин (3 п.), сульфодимизин (2 п.), бесалол (2п), уридин таблетки (3 п.), цитрамон (3 пачки), аскофен (1 пачка), натрия кристаллический (1 пачка), валидол (1 пачка), аналгин (2 пачки), зеленка 1 фл., марля, бинты простые (5 шт.), бинты эластичные (2 шт.), вата, обристый спирт (1 фл.), перекись водо- рода (1 фл.), спирт медицинский (0,5 л.). Общий вес аптечки 2,0 кг	
<u>е) Весовая характеристика груза</u>	
1. Общий вес продуктов	- 144,9 кг
2. Грузовое снаряжение	- 65,2 кг
3. Личное снаряжение 11,0х9чел.	- 99,0 кг
Итого: 309,1 кг	
Вес рюкзаков у мужчин 36 кг	
Вес рюкзаков у женщины 26 кг	
<u>ж) Смета расходов на 1 человека</u>	
Стоимость проезда Львов-Новосибирск самолетом	- 78,00 руб.
Стоимость проезда Новосибирск-Бийск поездом	- 6,00 руб.
Стоимость проезда Бийск-Курай	- 7,50 руб.
Стоимость проезда Чийит-Бийск	- 7,50 руб.
Стоимость проезда Бийск-Новосибирск	- 6,00 руб.
Стоимость проезда Новосибирск-Львов самолетом	- 78,00 руб.
Стоимость продуктов на 21 день x 2,50	- 52,50 руб.
Стоимость в дороге	- 20,50 руб.
Прочие расходы	- 15,50 руб.
Итого 271,00 руб.	

Рис. 2. Фрагмент наведеної у звіті інформації щодо ремонтного набору, медичної аптечки, ваги спорядження і витрат на особу [8].